

[K] **KANARIES IN ACTIE. DE EERSTE “DAG VAN DE DANS” IN VLAANDEREN EN BRUSSEL**

Op zaterdag 23 april 2016 vindt de eerste editie van de Dag van de Dans plaats. In heel Vlaanderen en Brussel is op grote en kleine podia en in de openlucht dans te zien. Het programma is gevarieerd met voorstellingen, workshops, films, openstudiorepetities, *dance battles* en meer, voor jong en oud. Zowel gezelschappen van gevestigde choreografen staan op de affiche – Anne Teresa De Keersmaecker, Wim Vandekeybus, Alain Platel, Meg Stuart – naast (nog) minder bekende namen als Jan Martens, Lisbeth Gruwez, Seppe Baeyens en Vera Tussing. Iedereen kan op 23 april in de eigen buurt proeven van hedendaagse dans. Dansgezelschappen, cultuurcentra, kunstencentra, theaters, filmzalen en werkplaatsen verspreid over heel Vlaanderen en Brussel bieden een programma aan. Het doel van deze geconcentreerde dansdag is dan ook: hedendaagse dans beter bekend en bemind maken bij het grote publiek.

Het idee voor een Dag van de Dans ontstond binnen de werkgroep dans van het Overleg Kunstenorganisaties (oKo). oKo vertegenwoordigt de belangen van organisaties uit de professionele kunstensector in Vlaanderen en wil publiek en beleidsmakers bewust maken van het belang van kunst in de samenleving. Binnen de werkgroep dans was de (gebrekkige) spreiding en zichtbaarheid van de professionele danskunst de afgelopen jaren regelmatig het onderwerp van gesprek. Vlaanderen en Brussel oogsten wereldwijd lof voor hun hedendaagse danslandschap. Maar gek genoeg leidt deze internationale bewondering in eigen regio niet tot een breed – publiek en beleidsmatig – draagvlak voor de danskunst. Om dit draagvlak te vergroten en concrete acties te kunnen ondernemen (dus buiten de context van de werkgroep dans van oKo) werd in oktober 2014 een nieuwe vereniging opgericht: Kanaries in Actie vzw. De organisatie van een Dag van de Dans is het eerste actiepunt.

De naam Kanaries in Actie is een knipoog naar een studie van het Vlaams Theaterinstituut (inmiddels opgegaan in Kunstenpunt) uit 2007: *Kanaries in de koolmijn. Masterplan voor dans in Vlaanderen en Brussel*. De titel van de studie verwijst naar de pionierspositie van de hedendaagse dans.

Door een uitgesproken drang naar innovatie, hybridisering en internationalisering is de positie van de danskunst in Vlaanderen en Brussel net zo kwetsbaar als die van de vogeltjes in de mijn. Dans heeft namelijk een aantal specifieke kenmerken met een grote impact op de productie, distributie en communicatie. Zo is dans erg arbeidsintensief – het vereist opleiding en training van de dansers – en ook erg kostbaar om te maken. Het dansmateriaal wordt vaak volledig ontwikkeld tijdens de creatie en dat vraagt tijd. Daar komt nog bij dat dansproducties hoge eisen stellen aan infrastructuur en technische voorzieningen. Dit alles maakt van dans een dure kunstvorm.

De relatief hoge uitkoopsommen van dansproducties betekenen een grote hap uit het programmatiebudget van bijvoorbeeld de cultuurcentra – in Vlaanderen verantwoordelijk voor de spreiding van cultuur. Gecombineerd met het feit dat dans moeilijker een publiek vindt dan theater of comedy (en het toenemend belang van publiekscijfers in de verantwoording van een cultuurcentrum) leidt de hoge kostprijs tot een afname van het aantal dansvertoningen. Slechts twee procent van de programmatiebudgetten van de cultuurcentra

wordt besteed aan dans, zo lezen we in de *Landschapstekening* (2014) van het Kunstenpunt. De spreiding is in belangrijke mate afhankelijk van de naamsbekendheid en het netwerk van het gezelschap. Jongere makers vinden daardoor veel moeilijker speelplekken dan de grote gezelschappen die mee aan de oorsprong liggen van de stormachtige ontwikkeling van de hedendaagse dans in Vlaanderen en Brussel vanaf de jaren 1980: Rosas, Ultima Vez, Troubleyn, Les Ballets C de la B, ...

Voor het publiek is het bovendien niet altijd duidelijk welke lading het begrip “hedendaagse dans” dekt en binnen welke historische context dansvoorstellingen moeten worden begrepen. In de jaren 1980 kwam de dans in Vlaanderen in een stroomversnelling terecht. Tot dan toe was “dans” synoniem voor “klassiek ballet”. Dat veranderde toen een aantal individuele podiumvernieuwers het medium dans op een geheel eigen wijze naar hun hand zette. Onder hen waren Jan Fabre, Jan Lauwers, Anne Teresa De Keersmaker, Alain Platel, Marc Vanrunxt, Wim Vandekeybus en vele anderen. Zij trokken de aandacht van een nieuw en jong publiek. Niet alleen in eigen land, maar ook in het buitenland werd de zogenaamde Vlaamse Golf als radicaal

Tornar van Seppe Baeyens, een van de vele voorstellingen die op de Dag van de Dans zal worden opgevoerd, Foto Danny Willems.

vernieuwend ervaren. Het internationale succes zorgde ervoor dat de Vlaamse overheid de hedendaagse dans vrij snel omarmde, zij het schoorvoetend: de subsidies hielden lange tijd geen gelijke tred met de explosieve ontwikkeling van het aantal choreografen en dansers in Vlaanderen.

Het internationale karakter van dans – als niet-taalgebonden kunstvorm – bood (en biedt) echter een groot economisch potentieel, naast uiteraard een vruchtbare artistieke uitwisseling. Niet alleen overschrijdt de afzetmarkt van dansproducties de landsgrenzen, de inbreng van buitenlandse partners bij de productie van dans is groot. Vlaamse danssubsidies blijken een hefboom met een zeer hoge *return on investment*. Sinds de jaren 1980 zijn Vlaanderen en Brussel bovendien uitgegroeid tot belangrijke aantrekkingspolen in het internationale danslandschap. Zeker Brussel, als hoofdstad van de dans, is erg in trek als woon- en werkplek voor dansers en choreografen. In Vlaanderen en Brussel zijn enkele internationaal zeer gerenommeerde gezelschappen en collectieven aan de slag en ook de befaamde dansschool PARTS – opgericht in 1995 – is er gevestigd. Dat werkt als een magneet op buitenlandse kunstenaars die hier hun geluk komen beproeven, als danser binnen een gezelschap of individueel in los-vaste verbanden. De keerzijde van het internationale aanzien van de Vlaamse dans (het begrip Vlaams wijst eerder op de plaats waar de dans gecreëerd wordt dan op de nationaliteit van choreograaf of dansers) is dat de zichtbaarheid in eigen regio soms in het gedrang komt.

Eenzijds mobiliseert dans, in vergelijking met andere landen, in Vlaanderen op een kleine oppervlakte heel veel publiek. Dans is een wijdverspreide en door velen beoefende kunstvorm. Toch roept de professionele podiumdans bij veel mensen connotaties op als “moeilijk”, “elitair” en “hermetisch”. Dat komt doordat het grote publiek dans nog vaak associeert met de klassieke interpretatie ervan, terwijl het een verzamelnaam is geworden voor erg uiteenlopende en hybride kunstuitingen. Hedendaagse dans is een sterk geïndividualiseerde praktijk, waarin vele invloeden en tendensen terug te vinden zijn: uit de dansgeschiedenis, schone kunsten, media, design, wetenschap en technologie. Grenzen tussen kunstdisciplines vervagen; dans speelt daarin een voortrekkersrol.

Deze openheid en hybridisering leveren een zeer divers danslandschap op. Er is niet één definitie van hedendaagse dans. Vrij naar Steven De Belder: hedendaagse dans, dat is de complexe choreografisch-muzikale structuren van Anne Teresa De Keersmaeker, de melancholische theatraliteit van Alain Platel, de fysieke uitbundigheid van Wim Vandekeybus, de krachtige beeldtaal van Meg Stuart, de lecture-performances van Mette Ingvartsen, de participatieve bewegingstaal van Vera Tussing, de energieke speelsheid van Jan Martens, de ritmische beeldtaal van Lisbeth Gruwez, de oosters geïnspireerde precisie van Arco Renz, enzovoorts... En het geheel wordt nog diverser als je ook het ballet in het vizier neemt. Met Sidi Larbi Cherkaoui aan het roer van het Ballet van Vlaanderen lijkt ook hier een artistieke uitwisseling definitief op gang gekomen. Kortom, het begrip dans is diffuus, het omvat zeer uiteenlopende presentatievormen en bewegingstalen. Maar hierdoor strookt dat wat als “(hedendaagse) dans” wordt gelabeld en aangeboden niet altijd met de verwachtingen van het publiek.

Het is een van de expliciete doelstellingen van de Dag van de Dans om dit beeld bij te stellen: podiumdans is niet altijd moeilijk of ontoegankelijk, het is divers, dat wel. Het masterplan *Kanaries in de koolmijn* benadrukte in de aanbevelingen de grote behoefte aan een nieuwe danstaal om over dans te communiceren naar een nieuw publiek. Zichtbare ankers in dansland of geconcentreerde evenementen rond dans zouden hierbij drempelverlagend kunnen werken. De Dag van de Dans wil zo'n zichtbaar en geconcentreerd dansanker zijn. Op zaterdag 23 april 2016 kan het grote publiek kennismaken met de diversiteit en kwaliteit van het Vlaamse en Brusselse landschap. Er zijn activiteiten voor alle leeftijden, en er worden bewust bruggen geslagen met het niet-professionele danscircuit. De kanaries schieten in actie.

MARLEEN BROCK

www.dagvandedans.be.

Bronnen:

PIETER T'JONCK, “Dans in Vlaanderen 1993-2007”, in:

JEF AERTS EN JORIS JANSSENS (ED.), *Kanaries in de koolmijn*.

Masterplan voor dans in Vlaanderen en Brussel (Brussel 2007).

Gepubliceerd in *Ons Erfdeel* 2016/1.

Zie www.onserfdeel.be of www.onserfdeel.nl.

STEVEN DE BELDER, "Status questionis van de hedendaagse dans in Vlaanderen" (2004). Online:
http://depot.vti.be/dspace/bitstream/2147/252/4/Spreidstand_StatusQuaestionis_StevenDeBelder.pdf

---